

Joves Sortides laborals

Les empreses posen un peu a la formació professional

El model dual que implantarà Catalunya mira tímidament cap a Alemanya

El Govern posarà en marxa el curs vinent les primeres titulacions de FP dual, inspirades en el model alemany. Suposarà una implicació més gran de les empreses en el disseny d'uns estudis molt més pràctics.

SÒNIA SÁNCHEZ / ELENA FREIXA

BARCELONA. Després de molts mesos de sentir lloances del sistema dual alemany de formació professional (FP), el Govern s'ha decidit a posar-lo en marxa, a la seva manera. El curs vinent, una trentena d'instituts acolliran algun dels 15 cicles formatius de grau mitjà o superior que aplicaran el model dual. Ara per ara, el canvi suposarà augmentar les hores de pràctiques que els alumnes fan en una empresa (de les 400 actuals passaran a un miler) i fer-les remunerades a partir del segon curs, ja sigui amb un contracte laboral o amb una beca. Un sistema molt més suau que l'alemany, però que implica molt més que ara els sectors empresarials en el disseny de l'oferta de FP i els programes curriculars.

Els empresaris feia temps que ho demanaven. Un estudi de la Fundació BBVA identificava fa uns mesos "l'abandonament escolar prematur i el desajust entre l'oferta i la demanda de feina per nivells educatius" com les causes de l'alt índex d'atur juvenil espanyol i recomanava implantar un sistema de FP dual com el d'Alemanya. També ho reclamava la Fundació Estudis d'Economia Aplicada (Fedea) el mes passat, en un manifest que també demana "reequilibrar" els percentatges d'estudiants de FP respecte dels universitaris.

L'efecte de la retallada a la FP ha estat la implantació d'una matrícula de 360 euros als cicles superiors. Tot i així, la consellera d'Ensenyament, Irene Rigau, assegurava ahir mateix que part de la pèrdua de recursos a primària i secundària s'ha "reconduït cap a la FP, que ha incrementat l'oferta en 24.000 places els dos últims anys". L'objectiu és do-

nar més sortides als alumnes que acaben l'ESO i oferir vies de qualificació als aturats sense formació. Des de l'esclat de la crisi el 2008 s'ha doblat el nombre d'alumnes de 25 anys o més a la FP. I és que l'atur dels titulats de FP és del 12%, davant del 43% dels joves d'entre 16 i 24 anys, segons la Cambra de Comerç de Barcelona. Segons les últimes dades de l'Eurostat, mentre que el 2010 un 29% dels alumnes catalans d'ESO abandonaven els estudis abans d'hora (28,4% de mitjana estatal), el 2011 el percentatge va baixar al 26% (26,5% estatal). Una davallada que Rigau atribueix a l'augment de places de FP inicial.

Una aposta que es tradueix també, a partir del curs vinent, en un canvi de model. La llei educativa estatal del 1990 (Logse) ja va implantar l'obligatorietat de fer pràctiques a la FP, però sense remunerar (unes 400 hores de les 2.000 que tenen els cicles). El 2008 es va implantar a Catalunya la FP d'alternança, que completa el curs amb un contracte laboral en una empresa, però aquesta experiència laboral no té valor acadèmic.

Amb el nou model, els alumnes tindran una veritable relació laboral amb l'empresa durant les pràctiques, que es faran al segon any, amb un contracte o una beca. L'institut tindrà una persona de contacte a l'empresa, que informará del seu rendiment i evolució, tot i que l'avaluació acadèmica la farà el centre.

Següent pas: el model integrat

La reforma del model de FP, però, serà més transversal, i ha d'incloure un nou tractament perquè els treballadors puguin formar-se al llarg de la vida i els que estan a l'atur tinguin oportunitats de tenir una qualificació per reingressar al món laboral. La formació continua i l'ocupacional han de ser, doncs, juntament amb la inicial, parts d'un mateix pla.

Pel que fa a aquesta integració de tots tres models ja hi ha en marxa algunes experiències pilot a Catalu-

JOVES APRENENTS
A l'Escola d'Aprenents Seat, a la Zona Franca, els joves es formen al costat dels professionals. Les pràctiques tenen molt de pes. XAVIER BERTRAL

El model de FP actual

Pràctiques

Els cicles formatius mitjans i superiors de FP consten en general d'unes 2.000 hores, de les quals 400 són de pràctiques en una empresa.

Remuneració

No n'hi ha. Les pràctiques no suposen cap relació laboral amb l'empresa, són com una assignatura més del cicle. A la FP d'alternança -minoritària- el cicle s'amplia a tres anys i en el tercer hi ha un contracte laboral.

Rol de l'empresa

Són els centres escolars els que van a buscar les empreses per fer convenis de pràctiques o d'alternança.

El model de FP dual català

Pràctiques

Tot i que encara s'ha d'acabar de definir, el temps de pràctiques a l'empresa, que començarà en el segon curs del cicle, estarà al voltant de les mil hores, un 50%.

Remuneració

Es farà a través d'un contracte laboral amb l'empresa, que es regirà pel conveni del sector, o amb una beca salarial, que prendrà com a referència l'índex Ipreem.

Rol de l'empresa

Els sectors empresarials són els que demanen al Govern el perfil de treballador que necessiten i acorden convenis per a cada titulació.

Melchor Arcarons

DIRECTOR GENERAL DE FP INICIAL. CONSELLERIA D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT

Visió “Les empreses fa temps que s’han convençut que la seva font d’operaris és la FP” **Adaptació** “Farem una FP més flexible, amb cicles de dos i tres anys” **Fita** “No volem reduir universitaris sinó incrementar els alumnes que passen a la fase postobligatòria”

“Farem una oferta de FP a demanda del mercat”

S.S.

Quin és el principal canvi que portarà el sistema dual de FP que arrenca el curs que ve a Catalunya?
El gran canvi és que les empreses assumeixen responsabilitats formatives. L’alumne ja no es limitarà a fer unes hores de pràctiques, sinó que s’involucrarà en l’empresa i la feina formarà part de la seva avaluació.

Agafen com a model el sistema alemany. Allà els nois passen un terç del temps al centre escolar i dos terços a l’empresa. Aquí també?
No arribarà a tant. A Alemanya les empreses assumeixen uns costos molt alts. Aquí, si ara fan unes 400 hores de pràctiques, amb el dual seran unes mil. Però no és tan important la quantitat com la qualitat. Formar-se en un entorn de treball suposa guanyar en motivació, en aprenentatge i en inserció laboral.

¿L’objectiu del Govern és incrementar el pes de la FP en relació als estudis universitaris?
L’objectiu del Govern és augmentar la qualificació dels joves catalans i oferir-los noves vies d’accés al mercat de treball. No es tracta de reduir el nombre d’universitaris sinó d’aconseguir que els que no passen a postobligatòria ho facin.

Però segons els experts, tenim massa universitaris i l’economia demana tècnics mitjans...
El problema no és tenir massa universitaris. A Catalunya hi ha uns 110.000 alumnes de FP (mitjana i superior) i 80.000 al batxillerat. El gran drama és l’abandonament prematur a l’ESO d’aquests últims anys.

¿I la solució és avançar l’edat de tria entre FP i batxillerat, com vol l’Estat?
Això no se soluciona amb un canvi de la normativa. El que cal és potenciar la FP.

Això ho sentim de fa anys...
Les empreses fa temps que estan convençudes que la seva font d’operaris és la FP. Les famílies encara tenen el clixé de l’època de l’EGB, quan qui aprovava passava a batxillerat i qui suspenia, a la FP. Cal un canvi generacional per perdre l’estigma.

Canvi
“Amb el nou model l’empresa assumeix responsabilitat formativa”

Ara ja hi ha força demanda d’alumnes desatesa a FP. Calen més places?
No es pot fer el mapa de la FP basant-se en la demanda dels alumnes. Cal una oferta adequada a les necessitats del mercat de treball. Però no a curt termini. La formació ocupacional pot ser més immediata, però la FP inicial no pot anar al ritme de la conjuntura, sinó mirar tendències.

¿El nou model dual s’adequarà més al teixit productiu?
Aquest nou model dual s’inclou en l’augment de flexibilitat que volem proporcionar a l’oferta de FP. Podem fer cicles de dos i de tres anys. Cal que hi hagi diferents models per prioritzar la demanda dels sectors empresarials. El fet diferencial és aquest, treballar sota demanda, per tal que els alumnes siguin després absorbits pel mercat laboral. —

CRISTINA CALDERER

El model de FP dual alemany

Pràctiques

L’estudiant-aprenent passa el 70% del temps a l’empresa. La proporció són unes 2.500 hores de pràctiques per unes 1.500 de teoria repartides en tres anys.

Remuneració

Les empreses paguen entre 250 i 600 euros als aprenents segons si estan al primer o a l’últim curs, a mesura que van avançant en el procés formatiu.

Rol de l’empresa

Són les empreses les que busquen proactivament futurs professionals. Les cambres de comerç són el pont amb els centres de formació.

nya, com la que desenvolupa l’institut públic IES Comte de Rius de Tarragona, on s’ha dissenyat un itinerari de formació en l’àmbit petroquímic en col·laboració amb l’empresa Repsol, que ofereix pràctiques i contractació futura. És una experiència de formació en alternança que aglutina tant formació ocupacional com inicial. En el primer cas, els alumnes de la prova pilot faran un curs de 700 hores de formació i unes 80 hores de pràctiques professionals no laborals orientades a obtenir un certificat de professionalitat. La part de formació inicial servirà per obtenir una titulació de tècnic superior en química industrial i constarà de gairebé 500 hores de teoria i més de 400 hores de pràctica.

En tots els casos, la part de pràctiques es desenvoluparà a les instal·lacions tarragonines de Repsol, que s’ha compromès a fer als alumnes triats un contracte de pràctiques. Al centre de treball, un cop acabada la fase de formació inicial també rebran formació contínua i alguns optaran a quedar-se a treballar a Repsol al final de tot l’itinerari. —

Joves Sortides laborals

L'escola d'enginyeria tèxtil de la UPC acollirà alumnes del nou títol. CRISTINA CALDERER

El director de formació de Seat i de l'escola, Manuel Moreno. XAVIER BERTRAL

El tèxtil català busca tècnics del segle XXI

S.S.

Una caçadora amb plaques solars per carregar el mòbil, una samarreta que no es taca o unes mitges que tracten la cel·lulitis. Un cop assumit que no es pot competir amb la Xina en producció de roba bàsica de vestir, la indústria tèxtil catalana ha centrat esforços en "la roba de disseny i el tèxtil amb components tecnològics", explica el secretari general de la Confederació de la Indústria Tèxtil catalana (Texfor), Andrés Borao. "El sector ha sofert una revolució de concepte, s'ha sanejat i s'ha redimensionat", explica, i assenyala que el 2011 es va assolir un rècord d'exportacions, amb 9.566 milions d'euros a escala estatal.

Les prop de 3.000 empreses tèxtils catalanes necessiten urgentment persones formades en aquests nous mètodes de producció. La davallada del sector a principis de segle –quan va perdre la meitat dels llocs de treball i de l'activitat productiva– va suposar l'extinció de les titulacions formatives vinculades a la indústria, més enllà de moda i confecció. Ara que revifa, es troba que "no hi ha cicles formatius de tèxtil i les empreses (la majoria pimes de menys de 30 treballadors) han de formar els seus propis operaris des de zero", apunta el director general de formació professional, Melchor Arcarons.

Per això, Texfor i el Govern han arribat a un acord per obrir un cicle formatiu de grau mitjà sobre *Fabricació i ennobilitament de productes tèxtils*, que s'impartirà a l'Institut de Terrassa. "Fa uns deu anys vam deixar de fer FP del tèxtil, per això ens alegrem molt d'aquest nou cicle, perquè és com recuperar els orígens", explica el director del centre, Lluís Meya. Texfor també volia que

el títol s'oferís a Terrassa o Sabadell, on hi ha molta presència d'empreses tèxtils, explica Borao.

La implicació directa del sector ha fet que aquest nou cicle sigui una de les 15 titulacions que el curs vinent posaran en marxa a Catalunya el sistema dual de FP. El primer any, els estudiants combinaran la formació teòrica a l'institut amb una part pràctica a les instal·lacions de l'escola d'enginyeria tèxtil de la UPC a Terrassa. Allà aprendran a utilitzar maquinària d'última generació que s'utilitza en el procés de producció de teixits i coneixeran de primera mà les innovacions tecnològiques fruit de la recerca aplicada al tèxtil.

Beca de 200 euros per treballar

Quan passin a segon, a partir del curs 2013-14, els alumnes dividiran el seu temps entre l'institut, l'escola d'enginyeria i una empresa. Per a aquesta titulació, s'ha optat per la modalitat de beques remunerades, en lloc d'un contracte laboral, "perquè els alumnes facin una rotació per diverses empreses i aprenguin diversos tipus de feina", apunta Arcarons. Per fixar la quantia de la beca, el Govern agafa com a referència l'índex de renda Iprem (532,5 euros al mes per una jornada laboral completa), que per les hores que faran de feina suposaran uns ingressos aproximats de 200 euros mensuals.

El curs arrenca de moment a Terrassa, amb 25 places que encara no s'ha aconseguit omplir. Molt per sota de les necessitats reals del sector, diu Boada, que confia ampliar l'experiència en el futur, creant fins i tot un "itinerari formatiu". "Busquem un perfil d'estudiant que comenci al grau mitjà, segueixi pel superior i enllaci amb l'enginyeria tèxtil a la universitat", diu. El tèxtil català es reinventa i busca tècnics i enginyers formats al segle XXI. ■

**DOS
EXEMPLES
DEL NOU
MODEL
DUAL DE
FP, QUE
IMPLICA
MÉS
L'EMPRESA
EN EL
DISSENY DE
L'OFERTA
DELS
ESTUDIS**

L'automoció experimenta amb la fórmula alemanya

E.F.

El sector de l'automoció, un motor productiu a Catalunya, és un cas clar de les necessitats que du associada una indústria cada cop més tecnificada. Els perfils dels treballadors exigeixen una especialització i una qualificació més grans, en línia amb la sofisticació dels vehicles i les noves tecnologies, que són o seran una realitat els pròxims anys (cotxes híbrids i elèctrics, entre d'altres).

Dins del sector, Seat té un paper capdavanter en l'àmbit de la formació, amb un model propi de FP, inspirat en el grup Volkswagen, que s'acosta al conegut model alemany en la mesura del que és possible. A l'escola d'aprenents que té a la Zona Franca ofereix tres titulacions de formació professional de grau mitjà que s'estructuren amb una proporció molt superior d'hores a la fàbrica del que estableixen els programes del departament d'Ensenyament. El director del centre, Manuel Moreno, ha explicat que la influència del model alemany es veu en la durada dels estudis, que són de tres anys i no de dos, com marca la formació oficial. El tercer any de formació se l'ha inventat l'empresa, dins dels programes de formació ocupacional i com una via per aconseguir l'especialització dels joves en cinc oficis en els àmbits de la matriceria, el manteniment i els sistemes mecànics i electrònics. Es tracta de les feines que hauran de desenvolupar un cop s'incorporin a la plantilla de la fàbrica de Martorell, on tenen feina garantida primer com a aprenents i, un cop acabin la formació, com a treballadors.

El pla d'estudis i les garanties de feina al final dels tres anys han contribuït a fer créixer la demanda els últims anys i han apujat el llistó en

les proves de selecció. "Tenim set sol·licituds de matrícula per cada plaça", explica el director, una xifra més alta que mai. Cada any surten del centre uns 60 nous treballadors.

Les hores de teoria a la FP actuals són suficients, segons l'anàlisi del director de l'escola, però la mancança se centra en les pràctiques. Mentre que a Alemanya els aprenents fan fins a 3.000 hores de pràctiques a l'empresa en tres anys de formació, aquí les hores de pràctiques estipulades ronden les 350. Seat, al seu pla d'estudis de tres anys, en fixa més de 600, i gairebé 900 hores més de pràctiques a la mateixa escola amb maquinària real. En les mateixes instal·lacions Seat forma els seus treballadors més experimentats en els cursos de formació contínua (una mitjana de 32 hores anuals per persona).

Recuperar l'aprenent

L'empresa defensa que el nou model de FP, es digui com es digui, planteja un canvi radical en la concepció de l'alumne: d'estudiant a aprenent. "La figura de l'aprenent ja existia fa 40 anys, però es va anar perdent i a Alemanya funciona", insisteix Moreno. S'ha d'entendre, apunta, com una persona que és productiva des del primer dia, que cobra un sou baix –a Alemanya Volkswagen paga uns 600 euros– perquè està aprenent, però que és part de l'equip.

El repte, assenyala el director de formació, és convèncer les pimes –entre elles la indústria auxiliar de Seat– perquè vegin els avantatges d'aquest model. Per fer-ho, cal que l'administració garanteixi sistemes per evitar picaresques. Una via és fixar un organisme que actuï com a promotor i vetlli pel bon funcionament d'aquest model, un rol que al sistema alemany han assumit les cambres. ■

Un enginyer electrònic veu futur en la FP

El Marc cursa alhora una carrera i un mòdul d'electromecànica que li garanteix feina en acabar-lo

Reportatge

E.F.

Marc Pérez estudia tercer d'enginyeria electrònica i el primer curs de la FP de tècnic en manteniment electromecànic a l'Escola d'Aprenents Seat. El seu cas és atípic entre els companys de l'Escola Universitària Salesiana de Sarrià (EUSS), on va a classe cada tarda després de la jornada a l'escola de Seat als matins. Segons explica, ha trobat complementariats entre les dues branques de formació, tot i que no va ser aquest el motiu que el va portar a estudiar les dues titulacions alhora. "Vaig veure que el meu germà, que és un any més petit que jo, acabava en tres anys els estudis a l'Escola d'Aprenents i entrava a treballar a Seat, mentre que molts companys de carrera que acabaven havien de fer cua per optar a unes pràctiques", recorda el Marc, que ara té 21 anys. Va ser llavors, després de visitar el centre en la jornada de portes obertes, i animat per familiars que ja treballen a l'empresa, quan es va decidir a presentar-se a les proves de selecció per fer el curs de FP.

Pel que fa als estudis, en aquest primer curs -que està segur que aprovarà- ha jugat amb l'avantatge que li donen els tres cursos d'enginyeria electrònica. "Els estudis de FP que he escollit, però, em donaran coneixements de mecànica, que és un tema que a la carrera no tractaré", explica. Molts dels seus companys dels salesians, afegeix, hauran d'esperar a trobar un lloc de pràctiques en acabar la carrera que ell ja té garantit a partir de l'any vinent a la fàbrica de Seat.

Un cop comenci a fer pràctiques a Martorell potser haurà de rebaixar el ritme a la carrera i fer menys assignatures per combinar-s'ho tot. Però té clar que acabarà enginyeria encara que trigui més, i l'encoratja saber que la formació professional que rep li garantirà la feina d'entrada. "Et motiva saber el que t'espera al final i saber que aviat entres en contacte real amb el món laboral",

Marc Pérez, de 21 anys, veu en la FP una formació de qualitat i feina segura. XAVIER BERTRAL

afegeix, encara que l'esforç sigui a força de renunciar a petits plaers, com ara dinar tranquil. "Menjo un entrepà i poc més, perquè en mitja hora haig d'anar des de la Zona Franca fins a Sarrià", diu.

Entre els estudiants de primer de l'escola, el Marc és un veterà, ja que la majoria dels companys tenen entre 16 i 18 anys. És el cas del Javier Cortes, de 17 anys, que també és al final del seu primer any al cen-

Avantatge
"Tindrè un
ofici i feina
sense fer
cues per les
pràctiques"

tre. El que el va decidir a presentar sol·licitud va ser l'orientació de l'oferta: "Sempre m'ha agradat el món del motor i l'automòbil", assegura. La FP va ser la primera opció en el seu cas, i en el de molts amics seus. Segons el director de l'escola, si alguna cosa ha canviat en els últims anys són els ulls amb què els alumnes i sobretot els seus pares miren la FP: veuen cada cop més clar el seu futur. —

Guia

El rànquing de les titulacions amb més sortides laborals

Títols amb més inserció de la FP de grau mitjà

1. Cures auxiliars d'infermeria
2. Farmàcia i parafarmàcia
3. Instal·lacions de producció de calor
4. Instal·lacions frigorífiques i de climatització
5. Atenció a persones en situació de dependència
6. Mecanització
7. Perruqueria i cosmètica capil·lar
8. Cuina i gastronomia
9. Soldadura i caldereria
10. Instal·lacions elèctriques i automàtiques

Títols amb més inserció de la FP de grau superior

1. Gestió del transport
2. Química industrial
3. Manteniment d'equips industrials
4. Disseny i producció editorial
5. Manteniment d'instal·lacions tècniques i de fluids
6. Disseny en fabricació mecànica
7. Direcció de cuina
8. Direcció de serveis en restauració
9. Prevenció de riscos professionals
10. Gestió d'allotjaments turístics

FONT: UNPORTAL.CAT

ESCOLA SUPERIOR DE NEGOCIS

GESTIÓ COMERCIAL I MÀRQUETING
COMERÇ INTERNACIONAL
ADMINISTRACIÓ I FINANCES
SECRETARIAT I COMUNICACIÓ EMPRESARIAL
GUIA, INFORMACIÓ I ASSISTÈNCIA TURÍSTIQUES

Formació de Qualitat

www.fiaccicles.com

Vapor Universitari • Colom, 114 • 08222 Terrassa (Barcelona)
Tel. 93 731 18 69 • info@fiaccicles.com • www.fiaccicles.com